

Utviklingsmidler for 2018

Open Science Toolbox (Ref #18938ccf)

Søknadssum: **400 000**

Varighet: **Toårig**

Kategori: **Innsatsområder**

- Utvikling av nye bibliotektenester
- Nye samarbeidsformer og partnerskap
- Åpen tilgang, åpne data, åpen vitenskap

Opplysninger om søker

Organisasjonsnavn / nr

NTNU Universitetsbiblioteket / 974767880

Høgskoleringen 1
7491 Trondheim

Kontonummer

76940500288

Institusjonens leder

Rune Brandshaug

Ansvarlig kontaktperson (søker)

Ingrid Heggland
47610745 / ingrid.heggland@ntnu.no

Mål for prosjektet

Hovedmålsettingen for prosjektet er å lage en "verktøykasse" bestående av informasjonsressurser, opplæringstilbud og biblioteksrettet støtte til å bygge opp tjenestetilbud for Åpen vitenskap (Open Science) ved forskningsbibliotek i Norge. Det stilles stadig økte krav og forventninger til åpen tilgang til forskningspublikasjoner og -data, både fra fagmiljø og finansørere, og rollen til fagbibliotek ved universitet og høgskoler i denne sammenheng helt sentral. "Verktøykassen" skal hjelpe andre fagbibliotek, av ulike størrelse og med ulike behov og tilgang til ressurser, med å utvikle nye støttetjenester for åpen vitenskap ved biblioteket. Dette innebærer alt fra enkel informasjon om hva åpne data er som kan integreres med bibliotekets nettsider til mer inngående dokumentasjon av informasjonsressurser knyttet til spørsmål om forskningsprosessen, opphavsrettslige spørsmål og lisensiering, datakuratering og metadatabeskrivelser. Fokuset ligger på å dekke bibliotekenes umiddelbare behov for å utvikle forskerstøtte til håndtering og dokumentasjon av forskningsdata, men vi ønsker også å fortsette utviklingen av fagbibliotekenes samfunnsoppdrag med å gjøre kunnskap allment tilgjengelig.

Prosjektbeskrivelse

Forskning som er finansiert av offentlige midler forventes å komme samfunnet og allmennheten til nytte. Et element i dette er at den er åpent tilgjengelig. Offentlige finansører, inkludert Forskningsrådet og EU Horizon 2020, stiller stadig strengere

Utviklingsmidler for 2018

krav til åpen tilgang til både publikasjoner og datasett fra forskningsprosjekter som mottar støtte. Kunnskapsdepartementet fastsatte i august 2017 nasjonale mål og retningslinjer for åpen tilgang til vitenskapelige artikler, og kom også i desember 2017 med nasjonal strategi for tilgjengeliggjøring og deling av forskningsdata.

Per i dag har mange fagbibliotek ved norske universitet og høyskoler godt utbygde tjenester og tilbud samt kompetanse på åpen publisering (Open Access). Når det gjelder åpen tilgang til forskningsdata, er dette arbeidet kun helt i oppstartsfasen ved de aller fleste forskningsinstitusjonene i Norge. I arbeidet med å utvikle støttetjenester for åpne data ved universiteter og høyskoler, spiller institusjonenes fagbibliotek en sentral rolle.

I dette prosjektet ønsker vi å se på hvordan støttetjenester for åpne forskningsdata kan integreres med eksisterende tjenester for åpen tilgang, under paraplyen åpen vitenskap, og hvordan biblioteket med sin kompetanse på forskningsstøtte kan utvikle nye tjenester rettet inn mot forskningsmiljøene. Hvilke tjenester skal biblioteket tilby, og hvordan skal dette integreres med annen forskerstøtte, inkludert IT og søknadsstøtte? Kan disse tjenestene standardiseres og overføres til andre institusjoner? Hvordan kan åpne publikasjoner og datasett brukes og nyttiggjøres på nye måter og i andre sammenhenger som kommer samfunnet til gode? Hvordan kan forskning, både publikasjoner og data, gjøres tilgjengelige, relevante og interessante for andre forskere samt allmennheten?

Vi er tre institusjoner i Norge som vil samarbeide om dette prosjektet: Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Universitetet i Stavanger (UiS) og Høgskolen i Innlandet (INN). Dette er tre institusjoner med ulik størrelse og fagprofil, og dermed ulike behov og muligheter knyttet til opparbeiding av tjenester og kompetanse på åpne data. Vi vil sammen starte opp arbeidet med å bygge opp kompetansemiljø rundt forskningsdata på våre respektive institusjoner, og vil dokumentere prosessen og utvikle en metodikk som vil kunne brukes i andre fagbibliotek.

Prosjektet har to hoveddeler. I første del av prosjektet vil vi dra lærdom av erfaringer fra institusjoner og fagbibliotek i andre land som har kommet lengre i arbeidet med åpen vitenskap, og særlig åpne data og datahåndtering. Delft University of Technology (TU Delft) har godt utbygde støttetjenester for forskningsdata, som er organisert av biblioteket. TU Delft er en god modell for hvordan slike tjenester kan organiseres, og prosjektet vil inkludere biblioteket ved TU Delft som samarbeidspartner for å lære av deres erfaringer. Flere andre universitetsbibliotek, særlig i Nederland, Tyskland og Storbritannia, har også kommet langt i utviklingen av tjenester for forskningsdata, eksempler inkluderer Humboldt-Universität zu Berlin, University of Cambridge og University of Bristol.

I oppstarten vil vi arrangere en workshop ved NTNU i Trondheim hvor TU Delft vil presentere hvordan de har organisert sine tjenester for forskningsstøtte. Vi vil også se på muligheten for å invitere representanter fra universitetsbibliotek i Tyskland eller Storbritannia. Som oppfølging vil de norske samarbeidspartnerne dra på besøk til TU Delft, og eventuelt andre aktuelle universitetsbibliotek, i løpet av vinteren 2018/19, for å få nærmere innsikt i hvordan deres tjenester fungerer i praksis. Våren 2019 vil vi ha en workshop i Stavanger som tar opp erfaringene fra besøk ved andre institusjoner, og ser på hva som er relevant og hvordan dette kan overføres norske universitets- og høyskolebibliotek.

Andre del av prosjektet vil utvikle en "verktøykasse" for tjenester knyttet til åpen vitenskap. Målet er å presentere en pakke med informasjons-, opplærings- og støtteressurser som kan løse konkrete utfordringer for små og store fagbibliotek i utviklingen av moderne støttetjenester for åpen vitenskap. Verktøytassen tar form av en nettportal som samler eksisterende informasjonsressurser knyttet til forskningsdata i en ressursbank, samt konkrete eksempler på hvordan bibliotek av

Utviklingsmidler for 2018

forskjellig størrelse og ressurstilgang best kan drive godt informasjonsarbeid eksternt og kompetanseheving internt. Dokumentasjon av prosjektprosessen med læringserfaringer fra kontakt med internasjonale fagmiljøer med spesialkompetanse på forskningsdata hører også med i verktøykassen. Innhold vil blant annet inkludere retningslinjer og krav fra myndigheter og finansierer, søknadsprosessen og datahåndteringsplaner, håndtering, beskrivelse og arkivering av forskningsdata, samt ulike løsninger for sikker lagring og arkivering. Portalen skal gi en oversikt over aktuelle digitale ressurser, og gi nyttig informasjon til forskere i alle faser av forskningsprosessen.

Målet er at nettportalen skal kunne benyttes av andre universitets- og høyskolebibliotek som utgangspunkt for nettsider og -ressurser for åpne forskningsdata, og kunne tilpasses behovene til den enkelte institusjon. Nettportalen vil inneholde informasjon om prosjektet, inkludert grundig dokumentasjon, videoopptak fra workshop samt rapporter, som kan brukes av andre institusjoner i deres arbeid med å utvikle tjenester for både åpne data og åpen vitenskap generelt. Prosjektet vil også opprette en blogg om åpen vitenskap som vil gi oppdateringer om arbeidet ved de tre institusjonene som deltar i prosjektet. Her vil erfaringer og utfordringer knyttet til bibliotekenes arbeid med åpen vitenskap deles, og kan gi verdifull innsikt for andre om hvordan ulike løsninger og prosesser fungerer ved institusjoner av ulike størrelse.

Som et ledd i å opparbeide støttetjenester og kompetanse på forskningsdata ved fagbibliotekene er opplæring og kursing et viktig element. Verktøykassen vil inneholde informasjon om det som allerede er utviklet og tilgjengelig i dag av kurs og opplæring, både for ansatte ved bibliotek og forskere og andre grupper, samt hjelp til å vurdere hvilken kompetanse som behøves i ulike deler av organisasjonen. I tillegg vil prosjektet om nødvendig utvikle egne læringsressurser som kan fylle udekkede behov for grunnleggende opplæring innen datahåndtering, åpne data og åpen vitenskap ved norske institusjoner. Arbeidet med verktøykassen vil løpe gjennom hele prosjektperioden, men hoveddelen av innsatsen vil foregå i andre året, med felles workshop i løpet av høsten 2019 samt en avsluttende workshop våren 2020.

Under hele prosjektet blir innspill og medvirkning fra brukerne av bibliotekets tjenester for forskningsdata, forskere og studenter ved universitet og høyskoler, viktig. Brukerrepresentanter fra ulike fagmiljøer ved de tre samarbeidsinstitusjonene vil delta i workshopene og bidra med innspill, ønsker og behov, og disse vil inkorporeres i presentasjonen av informasjonen i verktøykassen. Samtidig er det bibliotekene som kompetansemiljø og formidler av kunnskap om forskningsdata som er hovedbruker av verktøykassen, så utformingen av verktøyet vil skje med dette i mente.

Et viktig aspekt ved dette prosjektet er fokuset på å utvikle en metodikk som kan tas i bruk av andre bibliotek ved forskningsinstitusjoner av forskjellig størrelse og faglig fokus. Et mål for prosjektet er således at det kan være nyttig også etter prosjektets levetid. Verktøykassen vil være integrert i prosjektinstitusjonenes videre arbeid med åpen vitenskap, og er dermed sikret videre utvikling også etter prosjektperioden. NTNU vil ta hovedansvaret for videre forvaltning og vedlikehold av verktøykassen. Andre institusjoner vil bli invitert inn til å bidra med sine erfaringer og kunnskap når den endelige informasjonsportalen er lansert. Det kan også bli aktuelt å overlevere ansvaret for vedlikehold og oppdatering av informasjonsressursene til sentrale forvaltningsorgan som for eksempel CERES eller Nasjonalbiblioteket dersom det er interesse for dette.

Formelle samarbeidspartnere:

NTNU Universitetsbiblioteket

Utviklingsmidler for 2018

NTNU Universitetsbiblioteket har rundt 120 årsverk, og betjener over 4500 forskere og undervisere. NTNU UB har det overordnede ansvaret for støttetjenester knyttet til forskningspublikasjoner og –data, inkludert opplæring av forskere, leveranser av analyse knyttet til forskningsvirksomheten til universitetet og utvikling av bibliotekstjenester rundt dette. UB forvalter NTNUs politikk for åpen tilgang til publikasjoner og forskningsdata.

Universitetsbiblioteket i Stavanger

Universitetsbiblioteket i Stavanger har et hovedcampus på Ullandhaug og 3 spesialbiblioteker på Universitetssykehuset, Arkeologisk Museum og Institutt for Utøvende Kunst i Stavanger Sentrum. Vi er ca. 40 årsverk og betjener 12.000 studenter og 1600 ansatte. Vi har ca. 489 000 besøkende i året og er Norges eneste døgnåpne universitetsbibliotek. Vi har 520 leseplasser og jobber med en kontinuerlig utbedring av det fysiske læringsmiljøet. Vi driver med forskerstøtte i form av CRISTin veiledning, publiseringsstøtte samt veiledning i forskergrupper til kompliserte informasjonssøk og holder nå på med å innføre Open Journal System og Digitale pensumlistor.

Høgskolebiblioteket, Høgskolen i Innlandet

Høgskolebiblioteket ved Høgskolen i Innlandet har ca. 30 årsverk og betjener ca. 570 UFF-ansatte. Høgskolebiblioteket ivaretar støttetjenester knyttet til forskningspublikasjoner (opplæring, veiledning, registrering, analyser) og samarbeider med Forsknings- og IT-seksjonen om håndtering av forskningsdata. Høgskolebiblioteket forvalter HINNs politikk for åpen tilgang.

Utviklingsmidler for 2018

Start- og sluttdato for prosjektet

Prosjektvarighet	Fra dato	Til dato
Toårig	01-07-2018	01-07-2020

Aktivitetsplan for prosjektet

Beskrivelse	Fra dato	Til dato
Oppstartworkshop, Trondheim	01-08-2018	01-10-2018
Studietur, TU Delft og andre bibliotek	01-10-2018	01-03-2019
Workshop med erfaringer fra andre institusjoner, Stavanger	01-03-2019	01-06-2019
Designworkshop, Gjøvik	01-08-2019	01-11-2019
Avslutningsworkshop, Trondheim	01-04-2020	01-06-2020

Andre opplysninger

Workshoper og studietur(er) vil bli arrangert i løpet av de oppgitte periodene. I tiden mellom de oppsatte aktivitetene, vil arbeid og innhenting av informasjon foregå på de tre samarbeidsinstitusjonene, koordinert av prosjektleder. Underveis i hele prosjektperioden vil vi også arbeide med utvikling av verktøykassen, men med hovedtyngden av dette arbeidet i andre halvdel av perioden.

Samarbeidspartnere

Organisasjon/institusjon	Formell avtale	Rolle
Universitetsbiblioteket i Stavanger 4036 Stavanger	ja	Prosjektdeltaker
Høgskolebiblioteket ved Høgskolen i Innlandet 2418 Elverum	ja	Prosjektdeltaker
TU Delft Library 0000 Delft Nederland	nei	Erfaringsoverføring, workshopdeltaker og vert for studietur.

Utviklingsmidler for 2018

Budsjett

Søknadsbeløp fra Nasjonalbiblioteket 400 000

Utgifter

Beskrivelse	Denne periode	Totalt for prosjektet
Prosjektledelse	200 000	400 000
Prosjektdeltakelse, lønnsmidler	800 000	1 600 000
Arrangere workshop, inkludert A/V-tjenester	40 000	80 000
Studietur/reiser	100 000	140 000
Nettportal, verktøykassen	10 000	40 000
Totale utgifter	1 150 000	2 260 000

Inntekter

Beskrivelse	Denne periode	Totalt for prosjektet
Tilskudd fra Nasjonalbiblioteket	400 000	800 000
Egeninnsats, NTNU (bekreftet tilskudd)	300 000	560 000
Egne lønnsmidler, NTNU (bekreftet tilskudd)	200 000	400 000
Egne lønnsmidler, UiS (bekreftet tilskudd)	100 000	200 000
Egne lønnsmidler, INN (bekreftet tilskudd)	100 000	200 000
Egeninnsats, UiS (bekreftet tilskudd)	50 000	100 000
Totale inntekter	1 150 000	2 260 000

Vedleggsoversikt

Beskrivelse
